

ערבות הדדית

חלק א':

1. יהושע ו', י"ח:

"ורק אתם שמרו מן החרם פן תחרימו ולקחתם מן החרם ושמתם את מחנה ישראל לחרם וערכתם אותו".

רד"ק: "שמרו - שמרו עצמכם ושמרו איש את אחיו".

יהושע פרק ז:

פסוקים מ-א' ו-י"א:

"וימעלו בני-ישראל מעל בחרם, ויקח עכן בן כרמי בן זבדי בן זרח למטה יהודה מן החרם, ויחר אף ה' בבני-ישראל.

וישלח יהושע אנשים מיריחו העי אשר עס בין און מקדם לבית-אל, ויאמר אליהם לאמר: עלו ורגלו את הארץ. ויעלו האנשים וירגלו את העי: וישבו אל יהושע ויאמרו אליו: אל יעל כל העם: אל תיגע שמה את כל העם כי מעט המה: ויעלו מן העם שמה לשלשת אלפים איש, וירדפום לפני השער עד השברים ויכוסו במורד, וימס לבב העם ויהי למים: ויקרע יהושע שמלותיו, ויפל על פניו ארצה לפני ארון ה' עד הערב, הוא וזקני ישראל, ויעלו עפר על ראשם: ויאמר יהושע: אהה, ה' אלוקים, למה העברת העביר את העם הזה את הירדן לתת אותנו ביד האמורי להאבידנו? ולו הואלנו ונשב בעבר הירדן: בי ה', מה אמר אחרי אשר הפך ישראל ערף לפני אויביו? וישמעו הכנעני וכל יושבי הארץ ונסבו עלינו, והכריתו את שמנו מן הארץ, ומה תעשה לשמד הגדול? ויאמר ה' אל יהושע: קם לך, למה זה אתה נפל על פניך? חטא ישראל וגם עברו את בריתי אשר צויתי אותם, וגם לקחו מן החרם וגם גנבו וגם כחשו וגם שמו בכליהם".

פסוקים מ-י"ח-כ"א:

"ויקרב את ביתו לגברים, וילכד עכן בן-כרמי בן-זבדי בן-זרח למטה יהודה: ויאמר יהושע אל עכן: בני, שים נא כבוד לה' אלוהי ישראל ותן לו תודה, והגד נא לי מה עשית, אל-תכחד ממני: ויען עכן את יהושע ויאמר: אמנה אנכי חטאתי לה' אלהי ישראל, וכזאת וכזאת עשיתי: ואראה בשלל אדרת שנער אחת טובה ומאתים שקלים כסף ולשון זהב אחד, חמישים שקלים משקלו, ואחמדם ואקחם, והנם עמונים בארץ בתוך האהלי, והכסף תחתיה".

פסוק כ"ה:

"ויאמר יהושע: מה עכרתנו! יעכרך ה' ביום הזה. וירגמו אותו כל ישראל אבן וישרפו אותם באש, ויסקלו אותם באבנים".

יהושע כ"ב - כ':

"הלא עכן בן זרח מעל בחרם ועל כל עדת ישראל היה קצף, והוא איש אחד לא גוע בעווננו".

"לא גוע בעווננו - "כי בעווננו גרם למפלת ישראל ולמיתתם של רבים מהם" (ר' יוסף קרא).

2. סוטה ל"ז עמ' ב':

"ר עקיבא אומר כללות ופרטות (שבדברי הברית שכרת ה' עם ישראל) נאמרו בסיני באהל מועד ונשתלשו בערבות מואב.

ר' שמעון בן יהודה איש כפר עכו אמר משום רבי שמעון: אין לך מצוה ומצוה שכתובה בתורה שלא נכרתו עליה ארבעים ושמונה בריתות של שש מאות אלף ושלושת אלפים וחמש מאות וחמישים".

רש"י: "לכל אחד של שש מאות אלף ושלושת אלפים וחמש מאות וחמישים כמנין שהיו במדבר שכל אחד יעשה ערב על כל אחיו.

3. סנהדרין מ"ג, עמ' ב':

"ויען עכן את יהושע ויאמר אמנה אנכי חטאתי לה' אלוקי ישראל וכזאת וכזאת עשיתי..."

אמר רב אסי אמר רבי חנינא מלמד שמעל עכן בשלושה חרמים שנים בימי משה ואחד בימי יהושע שנאמר כזאת וכזאת עשיתי..."

ועד השתא מאי טעמא לא איענוש (נענשו ישראל) אמר רבי יוחנן משום רבי אלעזר ברבי שמעון: לפי שלא ענש על הנסתרות עד שעברו ישראל את הירדן.

רש"י:

על הנסתרות - שביד עוברי עבירה אלא על העבירות הידועות.

עד שעברו את הירדן - ושמעו וקבלו עליהם בהר גריזים והר עיבל נעשו ערבים זה בזה (כדאמרינן במס' סוטה) מיד נענשו זה על זה ואפילו לא ידע זה בעבירות שביד חברו. ובימי עכן כבר עברו את הירדן.

3. סנהדרין מ"ג, עמ' ב':

"וארא בשלל אורת שנער אחת טובה ומאתים שקלים כסף..."

אמר לפניו רבונו של עולם על אלו תיהרג רובה של סנהדרין דכתיב: "ויכו מהם אנשי העי כשלושים וששה איש" ותניא שלושים וששה ממש דברי ר' יהודה.

אמר לו ר' נחמיה וכי שלושים וששה היו והלא לא נאמר אלא כשלושים וששה איש אלא זה יאיר בן
מנשה ששקול כנגד רובה של סנהדרין.

חלק ב'

5. נזיר ס"א עמ' א':

"לאביו ולאמו לא יטמא" במי שיש לו טומאה וצא עובד כוכבים שאין לו טומאה. מנלן דלית להו
טומאה, דאמר קרא: "ואיש אשר יטמא ולא יתחטא ונכרתה הנפש ההיא מתוך הקהל", במי שיש לו
קהל יצא זה שאין לו קהל.

6. ברכות נ"ח עמ' א':

"תנו רבנן: הרואה אוכלוסי ישראל אומר ברוך חכם הרזים. שאין דעתם דומה זה לזה ואין פרצופיהן
דומים זה לזה..."

אמר עולא נקיטינן אין אוכלוסא בבבל".

רש"י: אוכלוסי - חיל גדול של ששים רבוא.

7. שמות - פרשת בשלח:

ויקח משה את עצמות יוסף עמו כי השבע השביע את בני ישראל לאמור פקוד יפקוד אלוקים אתכם
והעליתם את עצמותי מזה אתכם.

מכילתא בשלח: כי השבע השביעם שישיעו לביניהם.

פסיקתא דרב כהנא: כי השבע השביע - ולמה שתי שבועות ומלמד שהשביע יוסף את אחיו ואחיו
השביעו לבניהן ובניהן לדור אחר.

8. ערכין י' עמ' ב':

פורים דאיכא ניסא לימא (הלל) אמר רבי יצחק לפי שאין אומרים הלל על נס שבחוץ לארץ.

9. פסחים דף נ"ד עמ' ב':

אמר שמואל אין תענית צבור בבבל אלא תשעה באב בלבד.

רש"י הואיל ואין צריכין לגשמים אם גוזרין על דבר אחר אין חומר תענית צבור נוהג בו.

חלק ג:

10. הגמרא במסכת ראש השנה קובעת את הכלל שאין אדם יכול להוציא את חברו ידי חובה אלא אם כן גם הוא מחוייב באותה מצוה.

אדם שכבר תקע בשופר את כל מאה הקולות שהוא חייב האם הוא יכול לתקוע ולהוציא ידי חובה אחרים לאחר מכן?

אדם שכבר עשה קידוש בליל שבת האם יכול לשוב ולקדש כדי להוציא אחרים?

11. מצות הוכח תוכיח את עמיתם ולא תישא עליו חטא.

לפי פירוש הרמב"ן ע"פ אונקלוס שלא תישא עליו חטא פירושו שאם לא תוכיח אותו אתה נושא את חטאו. אמרו חז"ל שכל מי שיכול למחות ואינו מוחה הדבר נחשב כאילו עבר את העבירה.

12. רוצח בשגגה גולה לעיר מקלט עד מות הכהן הגדול.

13. אבני נזר יורה דעה ס' קכ"ו"

ע"פ המהר"ל מפראג, טעם שלא נעשו ישראל ערבים זה לזה לפני כניסתם לארץ מפני שארץ ישראל מיוחדת לישראל והיא עושה את כל ישראל השוכנים עליה כאיש אחד.

גם בגלות אע"פ שאין ישראל שרויים על אדמתם - הערבות ישנה. כי אף שגלו מכל מקום, מקומם של ישראל בארץ ישראל על כן עדיין חשוב כאילו כולם בא"י. אף שאין אנו בפועל בא"י מ"מ זה מקומנו.